

A kunok ezer éves fennmaradása

**HOGYAN TUD
FENNMARADNI EGY
NÉP?**

Kutatómunkák:

A. Levéltári kutató munka

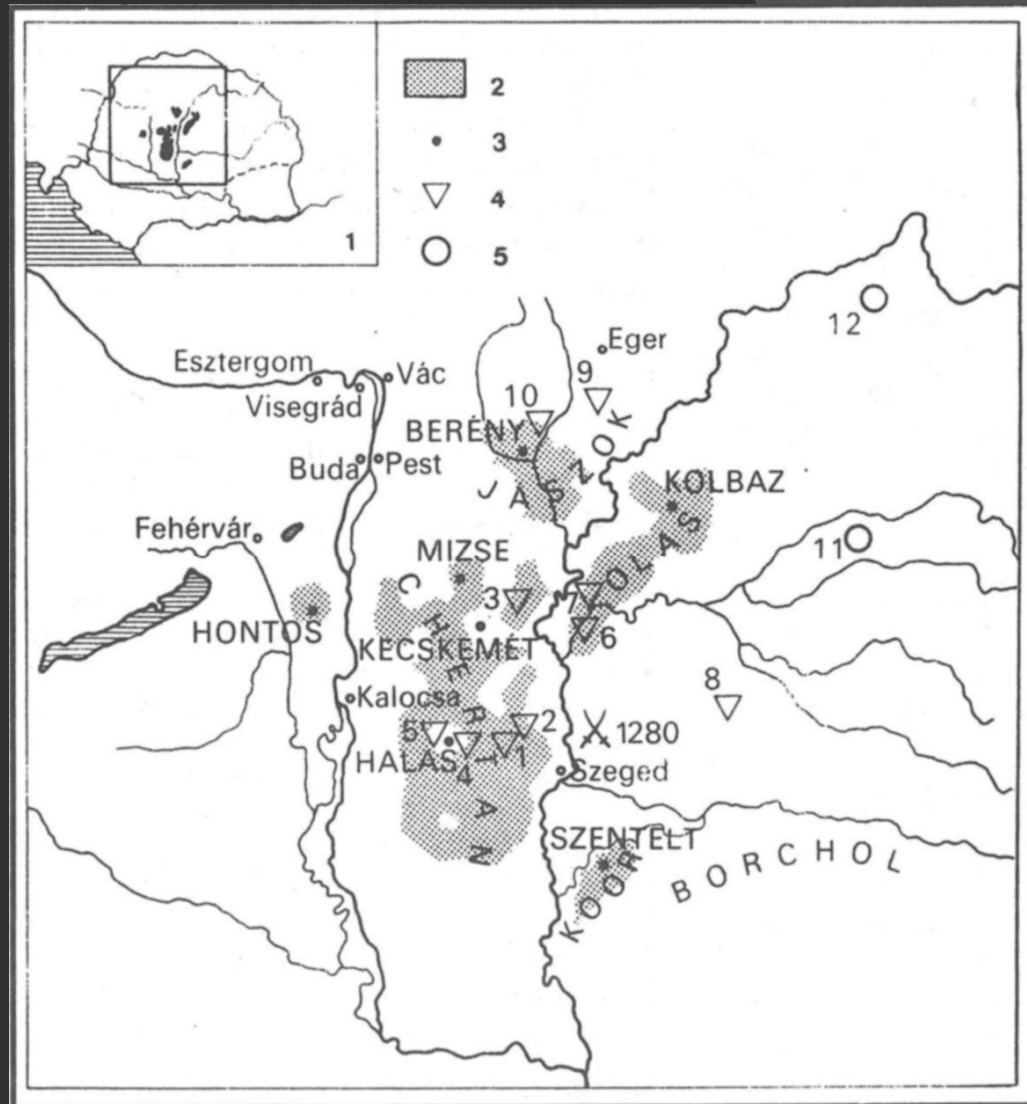
I. Általános történelem

- Portyázások (I. László)
- IV. Béla – Kötöny
- Kunok, jászok visszahívása, letelepítés
- Nincs állandó település – szállás, székek
- IV. Kun László
- Hódoltság:
kettős adózás + pusztítások
- migráció és asszimiláció

I. Általános történelem

- Portyázások (I. László)
- IV. Béla – Kötöny
- Kunok, jászok visszahívása, letelepítés
- Nincs állandó település – szállás, székek
- IV. Kun László
- Hódoltság: kettős adózás + pusztítások
- migráció és asszimiláció

II. Előzmények:

- 1702. márc. Német Lovagrend (felháborodás)
kiváltságok elvesztése + földesúri hatalom a lovagrendnél
- 1731. Pesti Invalidus Rendház

III. Redemptio

- Redemptio = vissza/megváltás
- 1745. márc. 6. Mária Terézia
- Kiváltság levél: megváltás feltételei , kötelezettségek, jogok
- Liber Fundi = Földkönyv (5Ft/láncalja)
- Jászkun Statutum

Zolnai Pál

Hónap	Széle		
	Egyik	Másik	
29	-	26	-
12	-		

As István

19	1	13	4	12	3
----	---	----	---	----	---

Ató 1780. Die 9. Febr. As István eren. Portáját
 örökösen el. Széle Deme Istvánnak az ő Portáján
 itt, és a Cset Deme Istvánnak jobbitottá 30. Vörösnak.
 Biseruib. D. Iacopo Lada lubst. Indice. Steph. Du-
 ch. Franc. e Natyus, Georg Lajrosi, Mich. Bérj.
 And. Chándtly & Mich. Cset Senatib. Inpt.
 per Ioan. Báthly de Moros.

Cset István

Hónap	Széle		
	Egyik	Másik	
25	2	8	3
17	1	12	4

Fekete István

17	1	12	4	17	4
----	---	----	---	----	---

Annó 1783. Die 12. Apr. Ezen Portánál felé melynek
 hossza 10. öll 5 Luch. az het. fide 8. öll 3. Luch. örökö-
 sen el atta Bényei Györgynek, és Maradéknak el. Rhe-
 nepi forinvolon, és 21. Kr. coram Andrea Rálmány Indice
 Primario, Stephano Bojthy, Joanne Magyar, Casparo Nagy
 Andrea Tóth Tenarobly. Inpt. per Ind. V. Nagy, Michaelém Bóth.

Hozza	Széle					
	Egyik			másik		
öl suk	öl	suk	öl	suk	öl	suk
8 -	7	1	8	-		

Ladányi Mihály

Anno 1777. Die vero 30^a Januarij Ladányi
Mihálynefezen Boraját rajja levő Epületesi,
vel Kökössen Kádár Miksa, és Szece,
Sornak trauzferálta 25. Kh. sz. és 30. v. máj.
Coram Andrea Kálmán Judice Primario
Stephano Dojshij Georgio Fosh, Stephano Du-
ci, és Michaelé Kerekes Senatoribus.
Impr. per Joannem Dutka In. On. Nagp.

Silâğı İbrahim 21 - 10 - 12 -

Anno 1787. Die 24^a. mensis Aug. Bisagii, Iwan
eden, Porajar, rajpa sekwa minen Epinestine, Dobry
Sgornak abal, Decem. 20. Ad form. soldajsal. Coram
Andreas Kalmain, Iulie Linnario, Iosepho Zankaske,
phano Busfi, Georgio Lippesji, Michael Foros, et Michae
le Henkes Senatoribus. Impe. per Johannem Duka
Jur. Du. Notarium.

Anno, & die ead Revocat Cambini ex sic Capamre Inprogreuallatio
coram Inprograsaris Senarocibus.

Kallás		Széle	
Egyik		Márik	
Öt Luk	Öt Luk	Öt Luk	Öt Luk
14 -	10 -	6	3

Bámpai Mihályné

Ny Tot Mihály 17 2 10 1 9 3

Tomo 1719 Die vero 20^a mensis Julij. Minchu-
 rama Ng. Joth mikally meg. Szadlogga volna, te se ge-
 vagy is megonarad. Özevge Jothai Anna Kovacs Ist-
 vanhoz menven fejtes kiöcsénya az Házar. melyet nem
 Conserválhat Kovacs Annaónal maroforah, es vucco
 forinak pordval edjat, egy máddal, 3000 az Arvalmah de,
 yene ma's 20. Rd. forin aia Lora's fogg által adni, es az
 hivál potalta 27 Rd. forinvalhat, es 12. vólhat,
 mely aecorda Berins által is adja egy 3000 le' maga
 le' maradihi Jotha vizra ni vohesvohi, mely eijetesoben
 a ket Anna is nely eijetes, ugymint Janos 10. Rd.
 rendös es Jaspár 14. Eprendösök. egy Midaly 12 Rd.
 tendös. Coram Ferillist: az Jóso Dúo Michael Jä-
 Raj Duravon, Josepho Basha On. Indie, Spen Dano Jajji
 Michael Dijnos, es Michael Kaja e Knaar.

Inquit, per Joannem Deutika Offici.
Hamaq. 3. In. On. Morasium.

Anno 1781. die 2^a Junij. Gen. Costa. Havnio. Cuius aetatis et conditionis
ut videatur sub pagina. 184

Kötelezettségek:

- ✓ 25 település – 1000 lovas kiállítása
(Karcag, Kisújszállás, Kunhegyes, Kunmadaras, Kunszentmárton, Túrkeve)
- ✓ Általános hadkötelezettség, évi hadiadó
- ✓ Nádor (3000 arany) + tisztségviselők fizetése
- ✓ Önkormányzat költségei
- ✓ Katolikusok betelepítése

A birtokok pénzbeli megváltása

Ft	25	25-50	50-75	75-100	100-125	125-150	150-175	175-200	200-225	225-250
fő	127	167	84	86	39	35	15	16	7	6

Legjelentősebb birtokosok:

Kun Péter nádori táblaíró – 260

Karcagi Szabó Mihály – 270

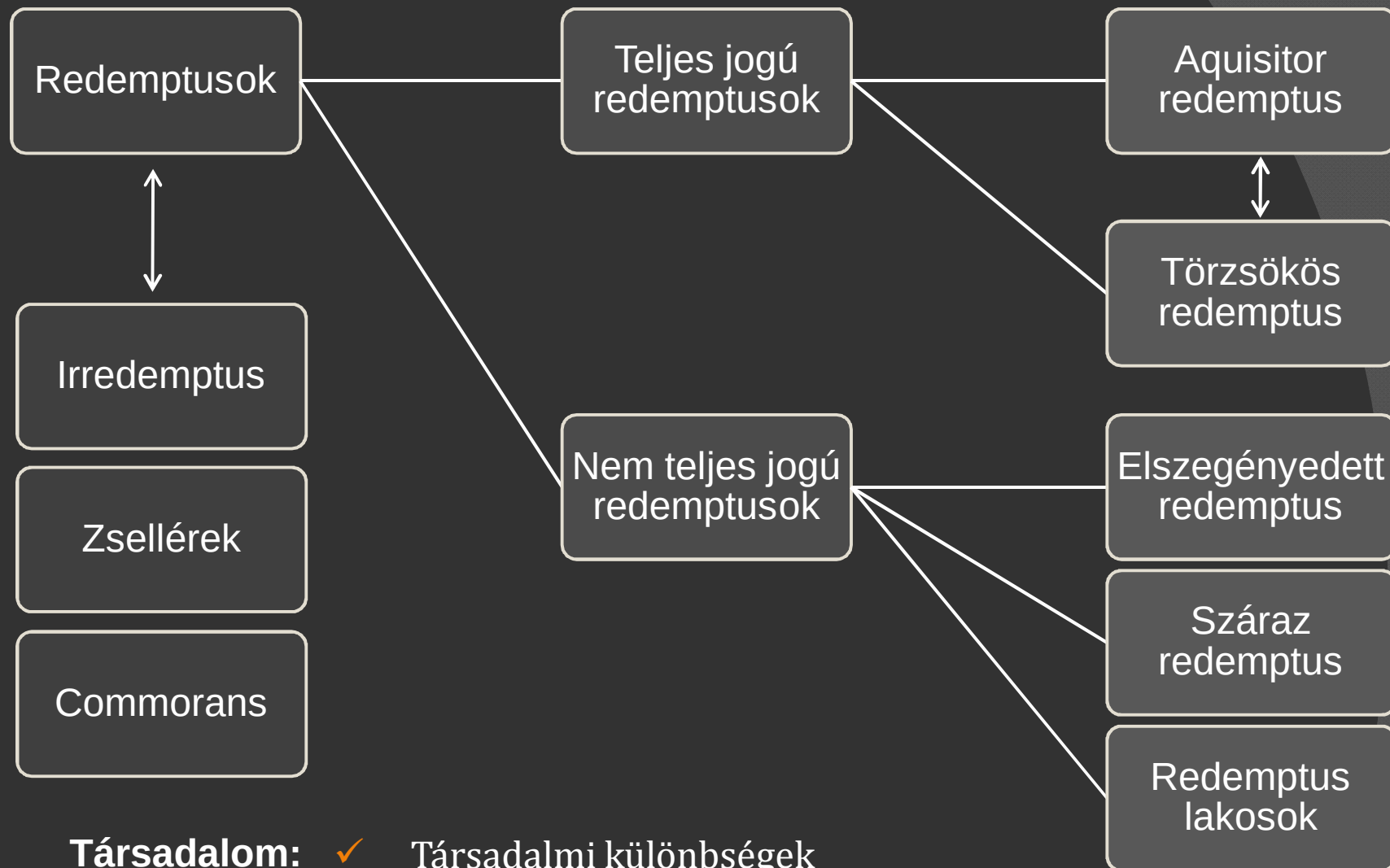
Hegyalaki Mihály és Márton – 300

Soós Miklós és Márton – 300

Jogok:

- ✓ szabad jászok és kunok örökös kiváltsága
- ✓ önálló törvényhatóság, belső igazgatás
- ✓ szabad tisztviselők- és lelkipásztorok választása
- ✓ pallosjog, rév, vám, földesúri szolgáltatások alól mentesség

Társadalom:

- ✓ Társadalmi különbségek
- ✓ Idegenek nem telepedhetnek le
- 1848-49. szabadság harcban nem vettek részt
- 1876. – közigazgatási reform – Hármaskör megszüntetése

IV. Vallás, hagyomány és nyelv

- Kunhalmok – pogány vallás
- Keresztény —————> református
- Varró István –kun nyelv utolsó ismerője
- Nyelvemlékek:
 - Kun Miatyánk
 - Játékszók, kiolvasó versek
 - Köszönési és köszöntési formák
 - Szórvány emlékként szavak

Bartha Júlia: A Kunság népi kultúrájának keleti elemei. Kapitális Bt., Debrecen, 2002

Karcag Város Önkormányzata: Karcag a magyar művelődés történetében I. Tanulmányok. Karcagi Nyomda Kft, Karcag, 2001

Mándoky Kongur István: A kun nyelv magyarországi emlékei, Karcag, 1993.

Örsi Julianna: A Nagykunság 1848-1849-ben. Barbaricum Könyvtár, Karcagi Nyomda Kft, Karcag, 1998

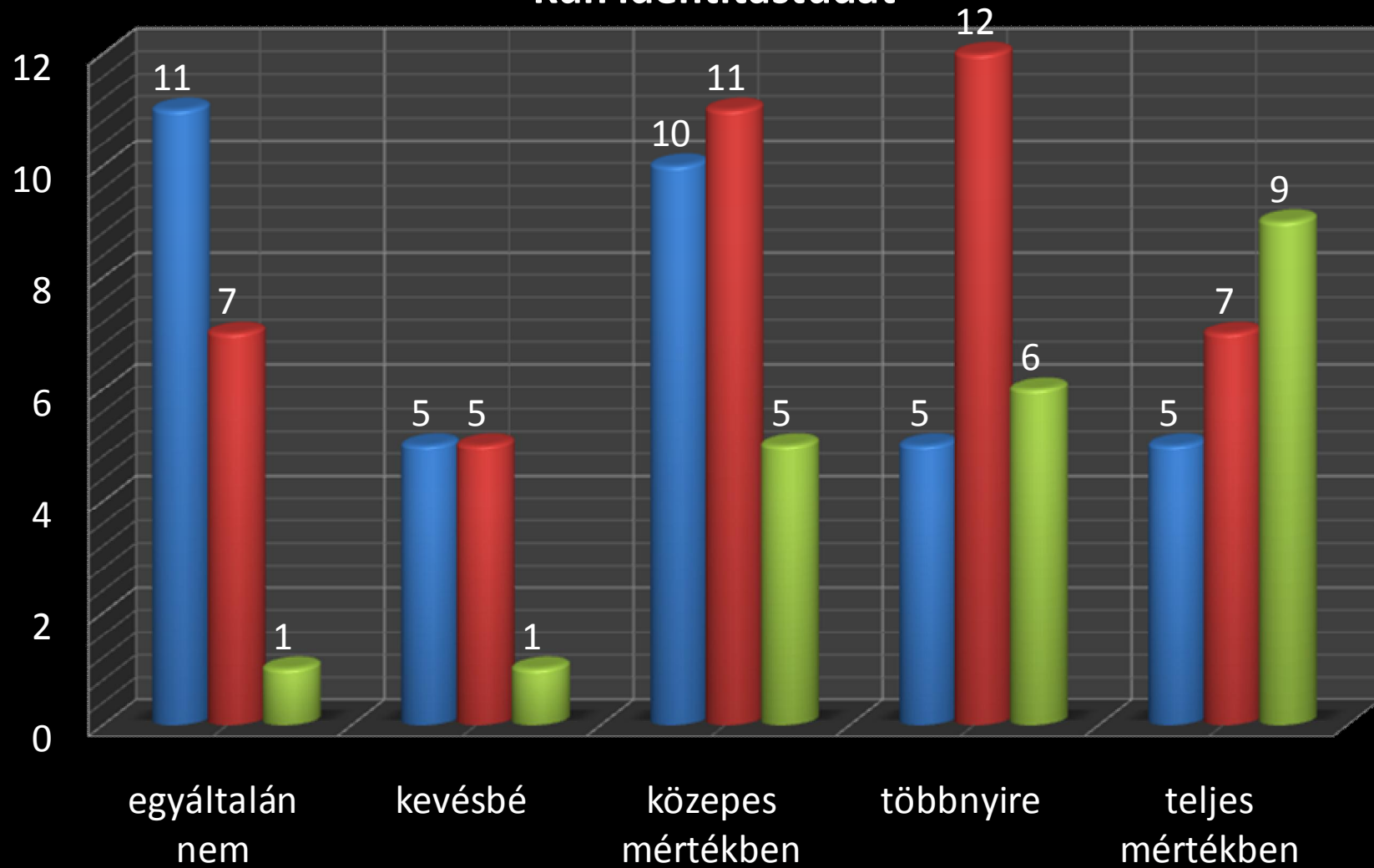
B. Kérdőívek
100 ember megkérdezésével

1. egyáltalán nem 2. kevésbé 3. közepes mértékben 4. többnyire 5. teljes mértékben

kor: _____ éves

1. Mennyire érzi magát kunnak? _____
2. Mennyire gondolja úgy, hogy az emberekben él még a kun összetartozás-tudat? _____
3. Mit gondol melyik, mennyire fontos a kun összetartozás-tudat megmaradásában? (számot írjon mindegyikhez)
 - városi hagyományok _____ vallás _____
 - családi hagyományok _____ azonos eredet _____
4. Mit gondol, általában melyik a fontosabb egy nép összetartozásában? (egyiket x-elje)
 - _____ azonos eredet, együtt élés, közös ősök
 - _____ az emberek beleolvadtak abba a népcsoportba, ahol élnek
5. Milyen vallású ön? _____
6. Szokott-e részt venni kun hagyományőrző programokon, hagyományokban? (ha igen, x-elje melyiken)
 - családi, baráti névesték _____
 - Birkafőző Fesztivál _____
 - Aratóbál _____
 - Kun Hagyományok Napja _____
 - Látogatás kun emlékhelyekhez (pl. Zádor-híd, Kunbabák stb.) _____
 - egyéb: _____

Kun identitástudat

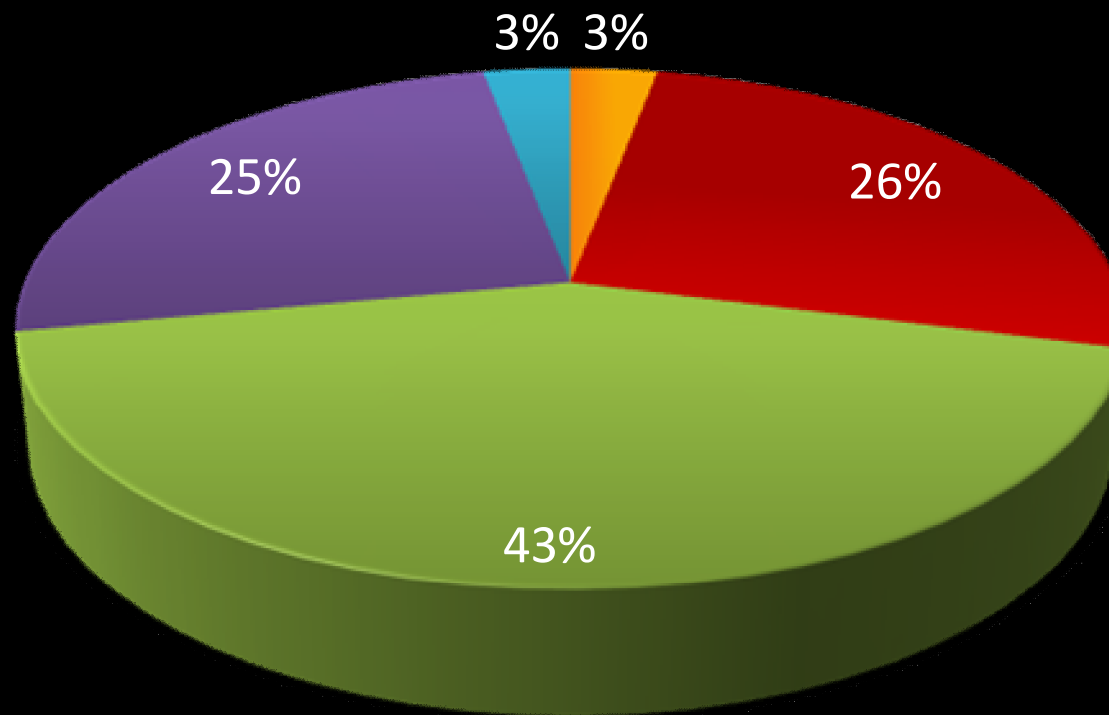

■ 14 és 25 év közöttiek

■ 25 és 50 év közöttiek

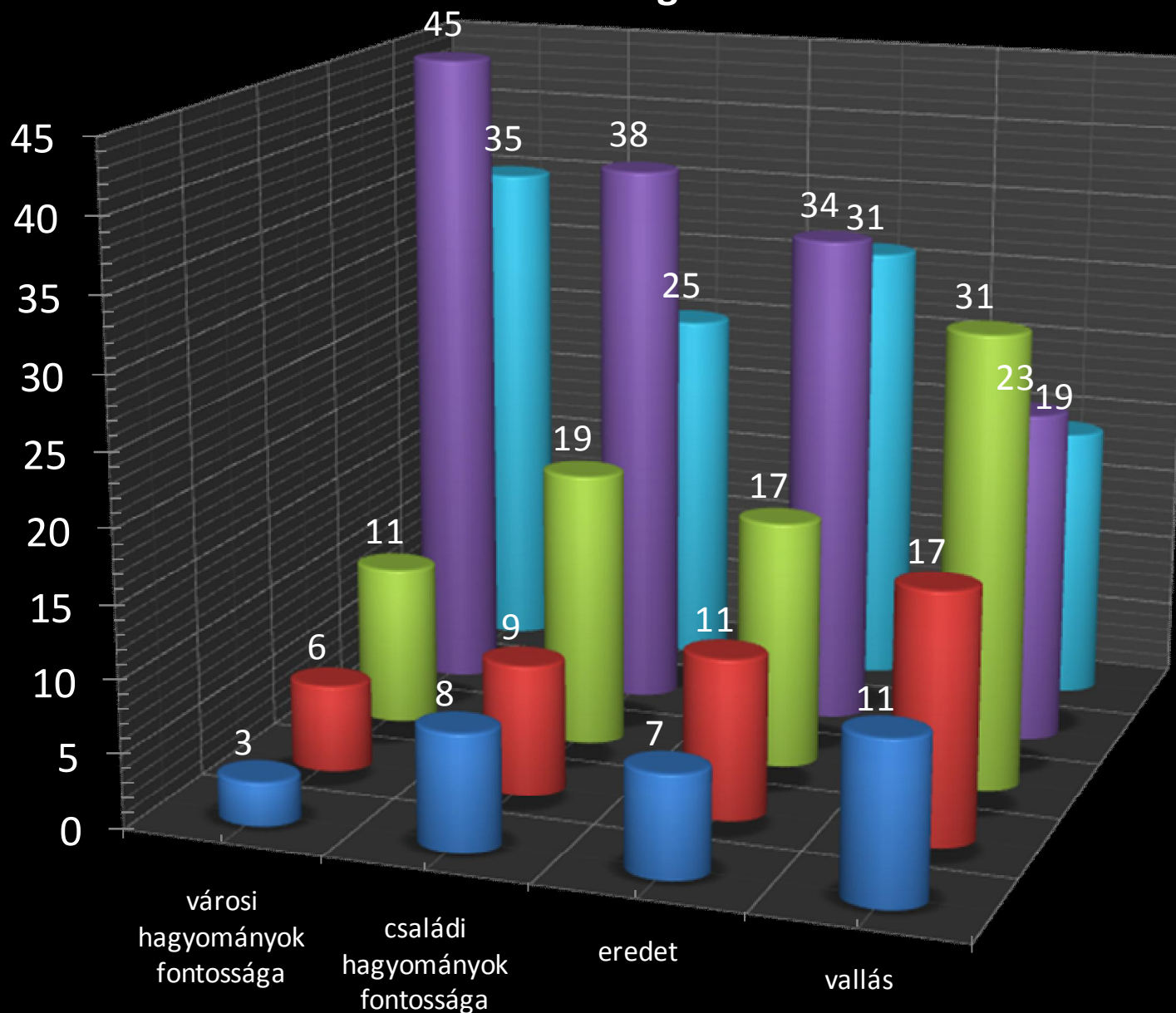
■ 50 évnél idősebbek

Mennyire maradt meg a kun identitástudat az emberekben?

■ egyáltalán nem ■ kevésbé ■ közepes mértékben ■ többnyire ■ teljes mértékben

A kun összetartozás-tudat megmaradásának feltételei

■ egyáltalán nem
 ■ kevésbé
 ■ közepes mértékben
 ■ többnyire
 ■ jelentős mértékben

Å Általános statisztikai adatok

Vallás: - 19% katolikus

- 60% református

- 21% nem vallásos

Å Hagyományőrzés:

- Baráti, családi névestéken részt vesz: 72 %
- Birkafőző Fesztiválon megjelenik: 89%
- Aratóbálon, Aratófelvonuláson részt vesz: 36%
- Kun Hagyományok Napján részt vesz: 43%
- Rendszeresen ellátogat kun emlékhelyekhez: 67%

C. Interjúk

Parasztcsaládból származó volt kunkapitány

I. Kun magyarok

- Å Szorgalmasak, tisztelettudók
- Å Nem fognak össze, de a bajban segítik egymást
- Å Egyenként erősek

II. Hagyományok, szokások

- Å Kunkapitány: közigazgatási szereppel rendelkező választott úr (2000)
- Å Vallásnak a tudatalattiban van szerepe, „istenfélő emberek”

III. Szobrászat

Å Temetkezési kultúra különböző:

- Kun halmokon szobrok (ráadták a ruhákat, csésze a kezükben)
- Halottak tisztelete, még ha ismeretlen is

Å Motívumok

IV. Konklúzió

Å Nemzetben való gondolkodás

Å Hagyományőrzés fontossága

Å Értékrend megtartása

Å Az alkotó feladata, hogy a saját értékeivel gazdagítsa a már meglévőket.

Kunbabák

Karcagi tanárember

I. Kun mentalitás

- Å Becsületesek
- Å Szabad emberek
- Å Mindenhez kellett érteniük —————> önellátóak
- Å Szorgalmasak, tisztelettudók

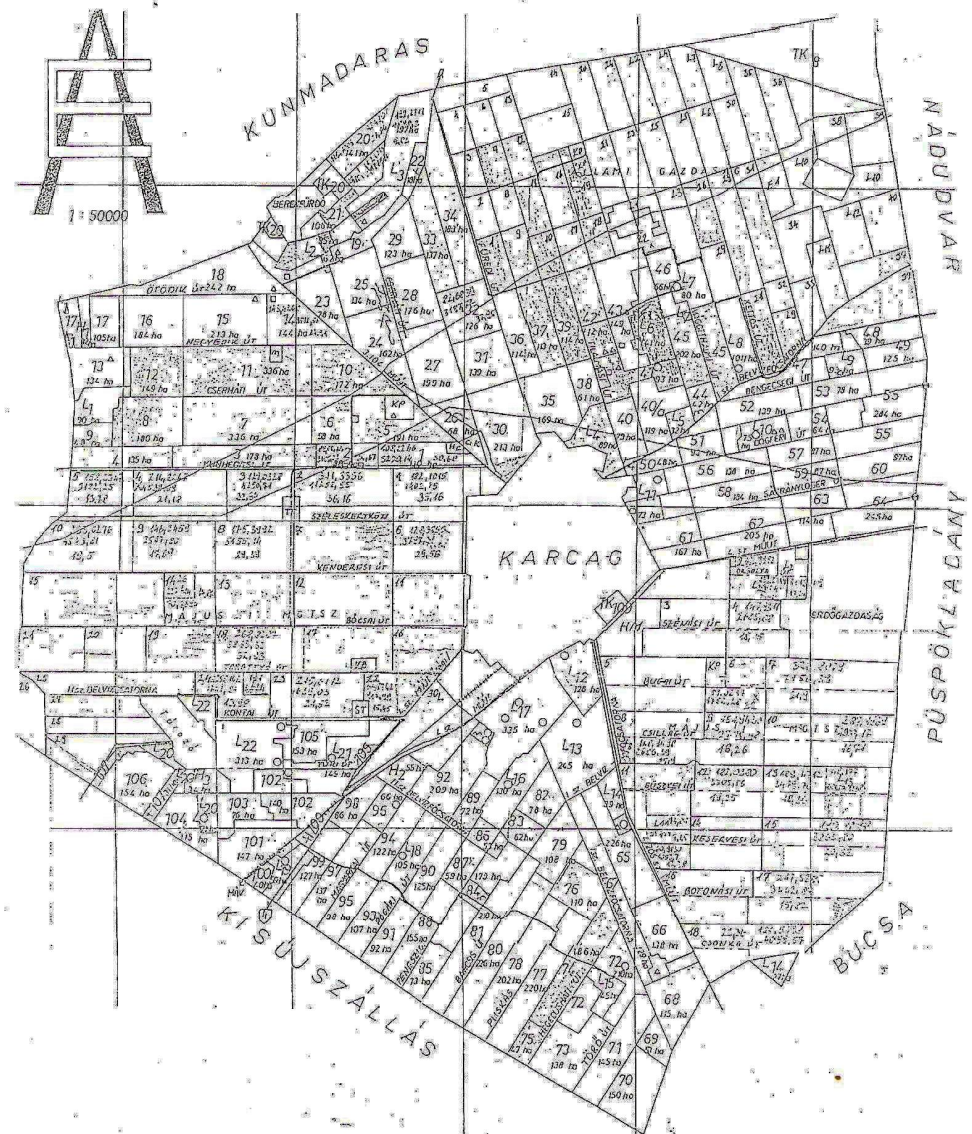
II. Szokások

- Å Családi összejövetelek
- Å Biblia
- Å Viszonylagos zárkózottság
- Å Összetartó, zártközösség

III. Konklúzió

- Å Szabadság
- Å Önálló gazdálkodás
- Å Tanyák
- Å Generációk közti kapcsolat

Tanyák felosztása Karcagon

Juhászcsalád leszármazottja

I. Kun mentalitás

- Å Lelkiismeretes kemény fizikai munka
- Å Sokrétű tudás önzetlen átadása
- Å Jó kapcsolattartás a közelükben élőkkel

II. Hagyományok szerepe

- Å Birkafőző fesztivál: világörökség része
- Å Családi ünnepek
- Å Mesterség megtanítása

III. Juhászat

- Å 1951. Termelőszövetkezetbe lépés
- Å Saját tudás megosztása a közösség érdekében
(10-szeres állomány)
- Å Család, haza szeretete
- Å Édesapja Kossuth-díjas juhász

IV. Konklúzió

- Å A munka szeretete
- Å Értékek megőrzése
- Å Tudás átadása, nevelés fontossága a családon belül

Redemptus család leszármazottja

I. Kun magyarok:

- Hegyes, szókimondó, vastagnyakú, kálvinista kunok
- Kun = redemptus öntudat
- „igazi magyarok”

II. Hagyományok, szokások

- Vallás (református)
- Egyházi, családi összejövetelek
- „lakodalom szétszakít, temetés meg összehoz”
- Családi könyvek + régi iratok megőrzése

III. Kiváltságok szerepe

- Külön törvények
- Redemptus váltó előjog
- Karcag kerületi székhely
- Nagy harci tudás (Bécs)

IV. Konklúzió

- Erős ön- ill. identitástudat
- Családi összetartozás
- Hagyomány megőrzése + iskola
- Kiváltságok (Jászkun Statutum)

Beköltöző katolikus munkáscsalád leszármazottja

I. Kun-magyar mentalitás

- Å Makacsság, határozottság
- Å Betyárbecsület
- Å Összefogás
- Å Magyar elsődlegesen, mint kun

II. Családi hagyományok

- Å Segítségnyújtás
- Å Minden hétvégén jelen volt a család (80-90% jelent volt)
- Å Templomba minden vasárnap eljártak
- Å Sport

III. Konklúzió

- Å Gyökerek, Alföld szeretete
- Å Egymásra utaltak, ragaszkodnak egymáshoz, földhöz, mint egy család
- Å „Kun ösztön”: kun hagyományok őrzése, viselete

Kutatómunkánk összesítése

- Erős ön- ill. identitástudat
- Családi és egységes vallási összetartó erő
- Hagyomány, felhalmozott tudás megőrzése, átadása
- Kiváltságok, szabadság

„Értünk Kunság mezein / Ért kalászt lengettél,”

Kölcsey Ferenc: Himnusz

Híres személyek

- Györffy István
- Györfi Sándor
- Kántor Sándor
- Kováts Mihály
- Körmendi Lajos
- Mándoky Kongur István
- Németh Gyula

Készítette:

Nagy Anna Ninetta

Deák Attila